

עבירות אלימות כלפי רופאים ואחיות - סוגים ועונשים

בתקופה האחרונה אנו עדים לגל עכור של העלבה, אימים ותקיפה של רופאים ואחיות בבתי החולים וקופות החולים. לא אחת אנו שומעים מפייהם של אנשי רפואה, עד כמה "דמם וכבודם הפקר", כאשר הם מותקפים ומאוימים פעם אחר פעם, מילולית ואף פיזית. אמנם, בעת האחרונה נראה שנחצה קו אדום כאשר מטופל קשיש שרף למוות אחות בקופת חולים בעיר חולון, עקב אי שביעות רצונו מטיפול רפואי שקיבל ממנה. לנוכח התגברות מעשי האלימות כנגד עובדי ציבור בשנים האחרונות החלו גופי האכיפה ובתי המשפט להחמיר בהתייחסותם לחשודים ונאשמים בעבירות אלה. עו"ד אסף דוק מסביר כיצד החוק מתייחס לעבירות אלימות נגד רופאים ואחיות, העונשים בצידן, וכן התייחסות בתי המשפט אליהן.

ערייות, בתי חולים, קופות חולים וכדומה הפכו בשנים האחרונות לסיר לחץ בירוקרטי שבתוכו "כלואים" כאחד הן מבקשי השירות והן עובדי הציבור נותני השירות, דבר המוביל לעיתים רבות לתסכול ולזעם עקב זמן ההמתנה הארוך או בשל הפעולות הביורוקרטיות המתישות. התסכול הרב, ולא פעם שרירות לב ואטימות מצד עובדי ציבור או נותני שירות אחרים, מביאים לכדי כך שאדם חמום מוח או לחוץ, יצעק, יקלל, או אף ינקוט באלימות כנגד עובד ציבור. בזמן האחרון נחשפנו למציאות שחצתה את הגבול בכל הנוגע ליחס משפיל כלפי צוות רפואי אשר מותקף ומאויים מצד מטופלים ומשפחותיהם על רקע המתנה ארוכה, חוסר אפשרות לבקר או להיכנס לחדר הטיפול, או על רקע קבלת טיפול שלטענתם לא היה טוב דיו.

למרות התסכול שלעיתים נוצר בחדרי ההמתנה בקופות החולים או במתקנים רפואיים אחרים, יש לזכור כי נקיטת התנהגות תוקפנית כלפי עובדי ציבור - בכללם רופאים, אחיות, סטז'רים, פרמדיקים ובעלי תפקידים אחרים, המעניקים טיפול או שירות אחר במסגרת מד"א או חדר מיון - נחשבת לעבירה פלילית חמורה מבחינת המחוקק שלצדה נקבעו עונשי מאסר ממושכים.

עבירת העלבת אחיות או רופאים

סעיף 288 בחוק העונשין עוסק בעבירת [העלבת עובד ציבור](#), וקובע שאדם המעליב בתנועות, במלים או במעשים, עובד הציבור, תוך מילוי תפקידו או בנוגע למילוי תפקידו, דינו הוא עד **6 חודשי מאסר**.

מה נחשבת עבירת העלבת עובד ציבור? האם כל אמירה פוגענית נכנסת להגדרה זו? התשובה היא שלילית. מדובר באמירה אשר יש לבזות את שמו של עובד הציבור, או לבזותו בפני אחרים. גם אימים על עובד ציבור בעת מילוי תפקידו או בנוגע למילוי תפקידו, יכולים להיכנס תחת הגדרה של העלבת עובד ציבור.

ברע"פ 229/12 צבי כהן נגד מדינת ישראל, בית המשפט העליון נדרש לשאלה האם הביטויים "**מושתן וילד מפגר**", חרף הבוטות שלהם עולים לכדי העלבת עובד ציבור. בית המשפט העליון קבע כי אף שמדובר בגידופים, אין מדובר בגידופים אישיים, הנוגעים לתכונותיו הפרטיות של עובד ציבור זה או אחר, ונוגעים לליבת כבודו, כי אם בביטויים פוגעניים כלליים, ואף שאלו פוגעים, ספק אם פגיעה זו היא במידה המצדיקה הרשעה בדין הפלילי. בתוך כך, נקבע שכדי שיתקיים יסוד ההעלבה יש להוכיח שהאמירה עומדת בשני מבחנים - [המבחן התוכני והמבחן ההסתברותי](#):

מבחינה תוכנית - יש להוכיח כי האמירה היא בגדר "מעשים קיצוניים של פגיעה קשה בליבת כבודו של עובד הציבור".

מבחינה הסתברותית - יש להוכיח כי קיימת ודאות קרובה לכך שמעשה ההעלבה יוביל לפגיעה קשה בתפקודו של השירות הציבורי.

עבירת תקיפת אחיות ורופאים

תקיפת עובד ציבור - על פי סעיף 382א אדם אשר [תוקף עובד ציבור](#) מכל סוג דינו עד **3 שנות מאסר**. במידה ובנסיבות התקיפה היה מעורבים מספר תוקפים או גם נשק מכל סוג, דין המבצע או המבצעים הוא עד **5 שנות מאסר**.

בית המשפט העליון, בע"פ 3036/92 ג'מאל בן אברהים חמודה נ' מדינת ישראל, עמד על חומרת עבירת תקיפת אחיות ורופאים בזאת הלשון:

"המעשה שנעשה על ידי המערער הוא חמור ביותר. תקיפתו של רופא בתוך חדר מיון בזמן שהרופא מבצע את תפקידו ומנסה להציל חיי אדם הוא דבר שאין להשלים עימו ואין על כן מקום לגזירת עונש מקל. סיכון בריאותו ושלומו של רופא הניצב על משמרתו וממלא תפקידו הוא מעשה הפוגע לא רק ברופא המותקף אלא בשלומם של החולים והנפגעים.

בית המשפט הקל לדעתנו במידה רבה כאשר הטיל על המערער ששה חודשי מאסר לריצוי בעבודת שירות. ענישה על מעשה חמור כגון זה שבפנינו חייבת להבהיר היטב כי אל לאיש להעז ולפגוע ברופא בעת מלוי תפקידו. על כן החלטנו לקבל את הערעור ולהעמיד עונש המאסר שיוטל על המערער על שלוש שנים לריצוי בפועל. מתקופת המאסר תופחת כל תקופה שבה היה המערער נתון במעצר או במאסר בשל אי תשלום קנס."

עבירת תקיפת עובד ציבור עשויה להתגלגל לעבירות תקיפה חמורות הרבה יותר, לדוגמה:

תקיפה בצוותא - במידה והתקיפה [בוצעה בצוותא](#) של יותר משני אנשים הדין מזנק לעד **5 שנות מאסר**. במידה ונכחו שניים או יותר שחברו יחד לביצוע המעשה דינו של כל אחד מהם הוא עד **6 שנות מאסר**.

עבירת פגיעה - סעיף 334 לחוק העונשין עוסק [בעבירת הפגיעה](#) ומגדירה כבבקע או ביתור קרום חיכוני של הגוף. הפגיעה היא למעשה סוג קל יותר של חבלה אשר יכולה לבוא לידי ביטוי בשטפי דם, שריטות או חתך חיכוני בגופו של האדם. העונש לפגיעה את חברו שלא כדין הוא עד **3 שנות מאסר**. כמובן שהמחוקק לא יתמקד או ישים את כל משקלו רק על העבירה עצמה "הדקירה", "הפגיעה" או "החבלה", כאובייקטים דוממים ועיקר משקלו של התיק וכן אופי הענישה יהיה מושתת בעיקר על אופי ביצוע המעשה כלומר: האם נעברה העבירה בשוגג, תוך כדי תנועה או כתוצאה מהגנה עצמית או תוך ידיעה מראש, תכנון קפדני ואפילו כתוצאה ממעשה נקם כלשהו שקדם לו תכנון ורקע קודם. את הרקע לביצוע המעשה תבדוק המשטרה במהלך החקירה, שתתווסף לחומר התיק והראיות הכוללות את המסמכים הרפואיים ושתוביל את התביעה להתמקד בסוג ההאשמה כלפי החשוד וכן אופי וסוג הענישה אותו היא תרצה להשיג.

עבירת גרימת חבלה חמורה - סעיף 333 לחוק עוסק בעבירת [גרימת חבלה חמורה](#) וקובע שיש בה כדי לסכן את חיי האדם או לפגוע בו פגיעה קשה באחד מאיבריו או בחושי. חבלה חמורה היא למעשה חבלה אשר גורמת לקורבן, נכות או מום לצמיתות, המכונה "פגיעת קבע" באחד האיברים, החושים או הקרומים של הקורבן. מידת הנזק שנגרם או שעתיד היה להיגרם אם לא היה מטופל בזמן, יקבע את מידת מסוכנות העבירה, בייחוד ובהסתמך על חוות הדעת הרפואית ואשר תגדיר אם מדובר בחבלה הגורמת לסכנת נפשות. העונש לחובל בחברו חבלה חמורה הוא עד **7 שנות מאסר** ובמידה והעבריין נשא נשק חם או קר העונש מזנק לעד **14 שנות מאסר**.

עבירת חבלה בכוונה מחמירה - סעיף 329 לחוק עוסק בעבירת [חבלה בכוונה מחמירה](#) וקובע עונש של עד **20 שנות מאסר** לאדם שביצע חבלה מסוכנת או כזו שפגעה קשות או לתמיד בבריאות הנחבל או בנוחותו או המגיעה כדי מום קבע או כדי פגיעת קבע או כדי פגיעה קשה באחד האיברים, הקרומים או החושים החיצוניים או הפנימיים.

הקושי בהגדרת אחיות ורופאים כעובדי ציבור

עם כל הרצון הטוב של המחוקק להגן על אלו אשר "חשופים בצריח", קרי, אחיות ורופאים, אשר מעניקים טיפול רפואי לאנשים שעשויים להיות לא פעם זועמים וכפויי טובה, הגדרתם באופן כולל כעובדי ציבור, היא בעייתית. כאמור, סעיף 382א לחוק העונשין, מגדיר נותני שירות ומטפלים במד"א ובחדרי מיון כעובדי ציבור

שהעונש בגין העלבתם או תקיפתם הוא חמור. אמנם אין התייחסות בחוק לרופאים, אחיות ומטפלים העובדים במסגרות פרטיות אחרות. משמע - לכאורה תקיפתם או העלבתם של אלה, דינם כתקיפה או העלבה של כל אדם אחר, ולא של עובד ציבור. יש לציין כי הדין על [תקיפה רגילה ללא גרימת נזק](#) הוא עד שנתיים מאסר, ואם גרמה היא [לחבלה ממשית](#) הדין מזנק לעד 3 שנות מאסר.

עבירת איומים כלפי אחיות ורופאים

החוק רואה בחומרה איומים המופנים כלפי עובדי ציבור המשמשים כאחיות ורופאים במתקנים רפואיים ציבוריים, זאת על מנת ולמנוע מצבים בהם יאלצו הם לפעול תחת חשש שמא יצא עליהם קצפו של מטופל או של בן משפחתו, דבר העשוי להשפיע על יכולתם לתפקד. יש לציין כי המחוקק מתייחס לאיום של עובד ציבור באופן גלובלי אך עושה הבחנה מהותית בין איום אמיתי תוך כוונה ממשית לפגוע באחר, בגופו, בשמו הטוב או בפרנסתו לבין איום סרק.

סעיף 192 לחוק העונשין עוסק [בעבירת האיומים](#) וקובע כי המאיים על אדם בכל דרך שהיא, בפגיעה בגופו, בחירותו, בשמו הטוב או בפרנסתו שלו או של אדם אחר, הן במטרה להפחיד, להזיק או להקניטו - דינו עד **3 שנות מאסר**.

דוגמה להעלבה של צוות רפואי מצויה בתיק פלילי 14-08-31699 משנת 2014. מדובר באירוע בו מטופל בקופת חולים זעם כי נאלץ לחכות זמן רב בתור לבדיקת דם. כאשר הגיע תורו, הרבה לשאול את האחיות שלקחה ממנו את דגימת הדם שאלות בדבר התור הארוך בו המתין, עד שענתה לו - "שתוק". בתגובה, הנאשם החל לקלל אותה תוך שהוא מטיח לעברה אמירות גזעניות בדבר מוצאה. לדבריה, בהמשך גם איים כי יכה אותה. האחיות התלוננה על כך במשטרה, ונגד המטופל הוגש בהמשך כתב אישום בגין העלבה ואיום על עובד ציבור. כבוד השופט ד"ר שאול אבינור שניהל את הדיון, קבע שלזכות הנאשם עומדת חמת ספק לגבי עבירת האיומים שכן הנאשם מכחיש שאיים על האחיות, וכן לא היו עדים נוספים שיבססו את הדבר. בנוגע לעבירת העלבת עובד ציבור, לדברי כבוד השופט, החוק אינו מגדיר אחות בקופת חולים כעובדת ציבור, לכן אין לאמץ את ההגדרה המרחיבה שהיא נחשבת ל"עובדת ציבור". לדברי השופט, אמנם העלבונות שהטיח בה היו בעלי אופי גזעני ומשפילים במיוחד, אולם הם באו בתגובה להעלבה קודמת. לכן התנהגותו של הנאשם הייתה פסולה, אך אין זה תפקיד בית המשפט לחנך אנשים ל"דרך ארץ".

הפרעה לעובד ציבור

סעיף 288א לחוק העונשין דן בעבירת [הפרעה לעובד ציבור](#), וקובע עונש מרבי של עד **שנת מאסר אחת** על אדם שמבצע את אחד הבאים: "מפריע ביוזעין לעובד הציבור או למי שהוסמך למלא תפקיד של עובד הציבור במילוי תפקידו על פי דין" ו/או "אינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי חיקוק למסור ידיעה או מסמך". מכאן ניתן להבין כי עצם הגדרת הפרעה הינה רחבה ביותר, ויכולה לכלול שורה ארוכה של התנהגויות, החל מאי שיעה להוראות הצוות הרפואי ועד להפרעה או שיבוש מהלך עבודתם התקין.

זמנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין אלימות נגד אחיות או רופאים?

החוק מתייחס בנוקשות יתרה להפניית איום, העלבה, וכמובן אלימות - כלפי עובדי ציבור, ובכללם רופאים ואחיות. אמנם גם במקרים כאלו יש מקום לפרשנות משפטית: מי נחשב לעובד ציבור? האם המעשה נחשב לאיום או להעלבה? האם מעשה התקיפה נועד לשם [הגנה עצמית](#)? ועוד נושאים רבים. לאור זאת, יש חשיבות קריטית לכך שתיצור קשר עם [עורך דין פלילי](#) הבקיא בשלל הדקויות המשפטיות במידה ואתה עומד בפני הליכים פליליים בגין איום, העלבה או תקיפה של אחיות ורופאים. עו"ד פלילי מנוסה יציג את גרסתך לאירועים באופן המיטבי וישכנע את בית המשפט להקל בעונשך ואף לזכות אותך. יש חשיבות עליונה לקבלת ייצוג משפטי יעיל, אשר יוכל למנוע את האשמתך בעבירות חמורות של הפניית אלימות, איום או עלבונות כלפי עובדי ציבור, ולחסוך ממך ישיבה ממושכת מאחורי סורג ובריח.

משכך, היוועצות בעו"ד פלילי מנוסה הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך המשפטי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה פלילית, הצורך בייצוג משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שסייע לך לגבש גרסה עקבית

22/09/2017
077-5006206
052-6885006

עבירות אלימות כלפי רופאים ואחיות - סוגים ועונשים - עורך דין פלילי אסף דוק

שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

במידה וזומנת [לחקירה במשטרה](#) או הוגש נגדך [כתב אישום](#) בעבירות אלימות נגד רופאים ואחיות פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}